

माछापुच्छे गाउँपालिका कास्की का अध्यक्ष श्री मिन बहादुर गुरुङ्गज्यू बाट प्रस्तुत

आ.व. ०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम

उपाध्यक्षज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, वडा अध्यक्षज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू, सल्लाहकार ज्यूहरू उपस्थित संचारकर्मी एवं सम्पूर्ण कर्मचारी मित्रहरू माछापुच्छे गाउँपालिकाको एघारौँ गाउँसभामा उपस्थित तपाईं सबैलाई हार्दिक स्वागत गर्दछु । उत्साहप्रद रूपमा पालिकाको समग्र विकास अभियानमा साथ दिनुभएकोमा तपाईं सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

नेपालको संविधान, २०७२ को संवैधानिक व्यवस्थामार्फत स्थानीय सरकारको दोश्रो जनप्रतीनिधिको रूपमा निर्वाचित भै कार्यकालको प्रारम्भमा हामी आज एघारौँ गाउँ सभामा उपस्थित भएका छौं । हाम्रो कार्यकालको प्रथम नीति तथा कार्यक्रम र बजेट प्रस्तुत गर्न एघारौँ गाउँसभामा उपस्थित भएका छौं । यस अगाडी १० वटा गाउँसभा, ५ वर्षको नीति, कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयन भैसकेको छ भने एघारौँ गाउँसभामा हामीले नीति कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुती र छलफल गरी पारित गर्दैछौं । हामीलाई यो ऐतिहासिक जिम्मेवारी वहन गर्ने वातावरण निर्माण गर्न लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाको लागि नेपाली जनताले पटक पटक गर्दै आएको सबै खाले क्रान्ति र आन्दोलनको स्मरण गर्दै ति आन्दोलनहरूको नेतृत्व गर्नुहुने अग्रजहरूप्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु । नेपाली सामाजिक रुपान्तरणमा उहाँहरूले पुर्याउनुभएको योगदानको पुनः स्मरण गर्न चाहन्छु । सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरूप्रती हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । साथै वेपत्ता र पिडित परिवार प्रति सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु । कोभिड महामारीका कारण अकालमै मृत्युवरण गरेका सबै नागरिक एवं विनासकारी बाढी पहिरो र विपद्का कारण ज्यान गुमाउनेहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । माछापुच्छे गाउँपालिका वासीहरूको विकास प्रतिको तिब्र चाहाना र महत्वकांक्षालाई आत्मसात् गर्दै दिगो विकासको लक्ष्य प्राप्ति एवं हामीले निर्वाचनका बेला गरेका प्रतिबद्धता पुरा गर्न गाउँपालिकाले यस भन्दा अगाडी शुरु भै अधुरा र अपुरा भएका कार्यक्रमहरू यथासम्भव प्रयास गर्दै हाम्रा प्रतिबद्धता अनुरूपका अधिकांश घोषणाहरू क्रमिक रूपमा पुरा गर्ने गरी अघि बढाउने तथ्य यस सम्मानित गाउँसभा समक्ष राख्न पाँउदा गौरव महशुस गरेको छु ।

कानूनी जटिलता, अस्पष्टता, साधन र स्रोतको सिमितताका बावजुत सबल सुरक्षित र समृद्ध माछापुच्छे निर्माण गरी सुखी नेपाली, समृद्ध नेपालको राष्ट्रिय अभियानलाई सार्थक बनाउने लक्ष्य हासिल गर्ने नीति अवलम्बन गरेका छु ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू

पर्यटन कृषि उर्जा र पुर्वाधार समृद्ध माछापुच्छ्रेको मुल आधार दिर्घकालिन सोच लाई पुरा गर्न माछापुच्छ्रे गाउँपालिका विभिन्न विषयगत क्षेत्र समावेश गरी प्रमुख नीति तथा कार्यक्रमहरु देहाय बमोजिम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

सामाजिक विकास

शिक्षा

१. स्थानीय कला, संस्कृति, साहित्य, धर्म तथा अन्य सामाजिक तथा सांस्कृतिक धरोहर, पहिचान र विशिष्टतालाई समावेश गरी स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण र पाठ्यपुस्तक निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
२. विद्यार्थीको सिकाई उपलब्धि प्रति शिक्षकलाई पूर्णत जिम्मेवार बनाइने छ । विद्यार्थीको सिकाई उपलब्धिका बार्षिक कार्यसम्पादनको आधारमा उत्कृष्ट शिक्षकलाई प्रोत्साहन सम्मान गरिने छ । साथै उत्कृष्ट विद्यालय प्रोत्साहन व्यवस्था गरिनेछ।
३. शिक्षामा सबैको पहुँच र शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी संस्था, र सरोकार निकायहरूसँग सहकार्य र समन्वय गरिनेछ।
४. बालविकास कक्षाका सहजकर्ता र कर्मचारीहरूको आवश्यक तालिम तथा साथै साविक बर्षहरूमा बढाइएको सुविधा निरन्तरता दिइनेछ ।
५. सामुदायिक विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा सुधार कार्यक्रमलाई सञ्चालन गरिनेछ ।
६. गाउँपालिकाको शैक्षिक सुधारका लागि **अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम** सञ्चालन गरिनेछ ।
७. हरेक विद्यालयको शैक्षिक मापदण्ड मापन गरी न्यून मापदण्ड रहेका विद्यालयहरूमा पुर्वाधार तथा जनशक्ति ब्यवस्थापनमा विशेष सहयोग गरिनेछ । न्यून दरबन्दी भएका विद्यालयहरूमा थप शिक्षक जनशक्तिलाई ब्यवस्थापन गर्न मापदण्ड बनाई शिक्षक नियुक्ती तथा अनुदान वितरण गर्ने ब्यवस्था मिलाइनेछ ।
८. गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरूमा गुणस्तर सुधार साथै उचित व्यवस्थापनका आधार सृजना गर्न बार्षिक विद्यालय सुधार योजना, दश बर्षे गाँउ शिक्षा योजना तयार गरिनेछ ।
९. विद्यालयहरूलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउदै ब्रोडब्याण्ड इन्टरनेट सेवा सहितको भर्चुअल कक्षा सञ्चालन गर्न आवश्यक तालिम तथा सामग्री सहयोग गरिनेछ ।
१०. सबै विद्यार्थी लाई निःशुल्क पाठ्यपुस्तक व्यवस्थापन गर्ने उदेश्यले हाल लाई कक्षा १ देखि कक्षा ५ सम्म का पाठ्यपुस्तक निःशुल्क गरिनेछ ।
११. हरेक विद्यालयमा विद्यार्थीहरूको ब्यक्तित्व विकासका लागि बालक्लब प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

१२. विद्यार्थीहरूको स्वास्थ्य र खानपानमा सुधार गर्न विद्यालयहरूमा मेडिकल डाक्टर, आयुर्वेदिक डाक्टर सहित स्वास्थ्यकर्मीहरूको टिमबाट स्वास्थ्य शिक्षा योग शिक्षा उपलब्ध गराइनेछ।
१३. किशोर किशोरीहरूका लागि यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य शिक्षा अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१४. विद्यालयमा बालमैत्री वातावरण सृजना गरी विद्यार्थीहरूलाई अभिप्रेरणा, परामर्श तथा आवश्यक सहयोग गरी विद्यालय छाड्ने दर न्यून बनाइनेछ ।
१५. सामुदायिक सिकाई केन्द्रहरूलाई थप व्यवस्थीत बनाउँदै सिकाई केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूले खाईपाई आएको पारीश्रमिक बृद्धि गरिनेछ ।
१६. विद्यार्थीहरूलाई शैक्षिक क्षेत्र विकास साथै खेल क्षेत्रमा विकास गर्ने उदेश्यका साथ कक्षा १ देखि ८ कक्षा सम्मका अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन गरिनेछ ।
१७. सामुदायिक विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार सुधार गर्दै फर्निचर सहितका नयाँ कक्षा कोठा भवन थप गर्दै लाने, सफा सुरक्षित शौचालय व्यवस्थापन गर्ने ICT ल्याब स्थापना गर्दै जाने विज्ञान प्रयोगशाला व्यवस्थीत बनाउँदै क्रमिक रूपमा मा. वि. हरूमा गणित प्रयोगशालाहरू स्थापना गरिनेछ ।
१८. सबै विद्यालयहरूमा स्वच्छ सफा पिउने पानीको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१९. बालबालिकाहरूलाई कक्षा कोठामा सहज सरल अध्ययन गर्नका लागि बालमैत्री कक्षाकोठा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२०. विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवं कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन शिक्षक विद्यार्थी नियमितता मार्फत शिक्षकको शिक्षण सिकाई समयलाई अधिकतम उपयोग गर्ने उद्देश्यले (TST) Teacher Spend Time शिक्षण सिकाई समय कार्यान्वयन डायरी निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

युवा तथा खेलकुद

२१. नेपाल सरकार, युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय, अखिल नेपाल फुटवल संघ (ANFA) र गाउँपालिकाको सहकार्यमा यस गाउँपालिकाको वडा नं. ६ मा निर्माणाधीन ANFA **Technical Center** को निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
२२. युवाशक्तिलाई गाउँविकास अभियानमा संलग्न गराउन आवश्यक नेतृत्व विकास, उत्प्रेरणा, चरित्र निर्माण तालिम तथा कार्यक्रमलाई सञ्चालन गरिनेछ ।
२३. जिल्ला, प्रदेश, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुदमा सहभागिता जनाउने खेलाडी, समुह तथा व्यवस्थापन टोलीलाई पालिकाको तर्फबाट उचित सहयोग, प्रवर्द्धन, सम्मान तथा पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।

२४. **अध्यक्षकप** खेलकुल प्रतियोगिता सञ्चालन गरिने छ । जसमा फुटबल, ब्याडमिन्टन तथा सबै खेल समेट्ने गरी प्रतियोगितात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२५. **खेल क्षेत्रमा सबै** भन्ने उद्देश्यका साथ जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, एवम् शिक्षकलाई खेलकुल प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ ।
२६. सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको अन्तरनिहित प्रतिभा प्रस्फुटनका लागि विद्यार्थीहरूलाई अतिरिक्त क्रियाकलापको रूपमा खेलकुदमा सहभागि गराउने तथा खेलाडी पहिचान तथा प्रवर्द्धनका लागि **विद्यालय स्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता** सञ्चालन गरिनेछ ।
२७. कुनै पनि नवप्रवर्द्धनात्मक कामलाई प्रोत्साहित गर्न युवाहरूलाई नवप्रवर्तन तर्फ अभिप्ररित गरिनेछ । राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिँदै गाउँपालिकाको एक महत्वपूर्ण **खेलकुद उत्सवको** रूपमा मनाइनेछ ।
२८. विदेशबाट फर्केका, वैदेशिक रोजगारीमा जान समस्यामा परेका, स्वदेशमा रोजगारी गुमाएका तथा बेरोजगार युवाहरूलाई लक्षित गरी **स्वरोजगार कार्यक्रम सञ्चालन** गर्न उद्यमशीलता विकास कोष मार्फत **उद्यम विकास कार्यक्रमलाई** सञ्चालन गरिनेछ ।
२९. प्राविधिक र व्यवसायिक तालिममा अवसर अभिवृद्धि गरी युवा उद्यमशीलताका लागि गाउँपालिका, प्रदेश सरकार र संघीय सरकारबीच समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
३०. परम्परागत पेसा र व्यवसायको जगेर्ना, परिष्कृत, प्रवर्द्धन र व्यवसायीकरणमा युवा सहभागिता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
३१. सार्वजनिक-निजी साझेदारीको माध्यमबाट युवा लक्षित उद्यम व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
३२. वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित र मर्यादित बनाउन सञ्चालन गरिएको सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३३. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी र व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न थप बजेट व्यवस्थापन गरी रोजगारीका अवसरहरू सृजना गरिनेछ ।
३४. स्थानीय स्काउट मार्फत युवामा असल आचरण, स्वावलम्बन र स्वयंसेवी भावनाको विकास गर्दै युवालाई मानवीय सेवा र विपद् व्यवस्थापन जस्ता क्षेत्रमा परिचालन गरिनेछ ।
३५. खेलकुद क्षेत्रलाई अगाडी बढाउन लागि खेल सँगसँगै युवा भन्ने उद्देश्यका साथ पालिका स्तरमा खेलकुद विकास समिति गठन गरी खेलकुदका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

स्वास्थ्य आरोग्यता

३६. गाउँपालिकाको एक वडा एक स्वास्थ्य संस्थाको अवधारणा अनुसार स्थापित सबै वडाका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट नेपाल सरकारले तोकेका निःशुल्क औषधी निरन्तर उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३७. भेडावारी प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको सेवा प्रवाहलाई थप व्यवस्थित र सुधार गर्नका लागि एक जना रेडियोलोजिस्टको व्यवस्था गरिनेछ ।
३८. रोग निदानका लागि स्वास्थ्य परीक्षणका लागि सार्दीखोला स्वास्थ्य चौकीमा एक जना ल्याव असिस्टेन्टको व्यवस्था गरी क्रमिक रूपमा अरु स्वास्थ्य संस्थाहरूमा पनि प्रयोगशाला सेवा विस्तार गरिनेछ ।
३९. ८० बर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकहरूलाई घरदैलामै स्वास्थ्य जाँच तथा निःशुल्क मधुमेह र उच्च रक्तचाप औषधी वितरण व्यवस्था गरिनेछ ।
४०. सबै वडामा स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी गरिव, विपन्न तथा दलित समुदायका विपन्न परिवारलाई निःशुल्क स्वास्थ्य विमाको व्यवस्था गरिनेछ ।
४१. विश्वमहामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना भाईरसको प्रकोपबाट पाठ सिक्दै सम्भावित प्रकोपको रोकथाम, नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
४२. कोरोना भाईरस विरुद्धको खोप सेवा सम्पूर्ण गाउँपालिकावासीहरूलाई उपलब्ध गराउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
४३. माछापुच्छ्रे गाउँपालिका बासीलाई सहज रूपमा स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्न गाउँपालिकामा १५ शैयाको आधारभूत अस्पताल निर्माण गरिनेछ ।
४४. महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेवीकाहरूको प्रोत्साहन भत्ता लगायतका सुविधाहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४५. स्वास्थ्य संस्थाहरूको वर्तमान अवस्था स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरू र नागरिकको विद्यमान स्वास्थ्य अवस्था समेटी पार्श्व चित्र तयार गरिनेछ ।
४६. संविधानले निर्दिष्ट गरे अनुरूप गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सबैको सर्व सुलभ, सहज र समान पहुँच स्थापित गर्न स्वास्थ्य सेवाका नीति, रणनीति तयार गर्ने, वित्तीय व्यवस्था गर्ने, व्यवस्थापकीय पक्षलाई चुस्त दुरुस्त बनाइनेछ ।
४७. गाउँपालिकाका सम्पूर्ण बासिन्दाहरूलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवामा पहुँच सुनिश्चित गर्न, स्वास्थ्य सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन स्वास्थ्य संस्थाहरूमा स्वास्थ्य सामग्री र औषधिहरूको आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ ।
४८. घरमा प्रसुती हुने प्रवृत्तिलाई निरूत्साहित गर्दै पालिकामा सञ्चालनमा रहेका बर्थिङ सेन्टरहरूमा दक्ष प्रसुतिकर्मीहरूबाट संस्थागत प्रसुतिलाई प्रोत्साहित गर्न गर्भवतीसँग उपाध्यक्ष कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४९. उपाध्यक्षसँग गर्भवती सुत्केरी पोषण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
५०. गर्भवती महिलाहरूलाई निःशुल्क भिडियो एक्सरे सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।

५१. पूर्ण खोपको सुनिश्चितता, दिगोपना, परिवार नियोजन सेवा, आमा सुरक्षा कार्यक्रम, गाउँघर क्लिनिक जस्ता सेवाहरूलाई व्यवस्थित गर्दै महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरू एवं स्वास्थ्यकर्मीहरूको मनोबल उच्च राख्न आवश्यक नीति लिइनेछ। खोप द्वारा रोकथाम गर्न सकिने रोगहरूको राष्ट्रिय निर्देशिका अनुसारका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई यसै आ.व. बाट टाईफाइड खोप अभियानलाई सञ्चालन गरी नियमित खोप सेवामा समावेश गरिनेछ।
५२. महामारीका रूपमा देखापर्न सक्ने ट्रपिकल रोगहरू पशु पंक्षीको सम्पर्कबाट सार्ने रोगहरूको खोपको अभावले रोग नियन्त्रण गर्न हुने कठिनाइलाई सम्बोधन गर्न संक्रामक रोग र जनस्वास्थ्य प्रणालीको सुदृढ गरिनेछ।
५३. नसार्ने रोगहरू उच्च रक्तचाप, क्यान्सर, मधुमेह, बाथ, मुटुरोग, थाइराइड, आखाँको रोग, मृगौला रोग आदि रोगहरूका बारेमा समुदाय सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
५४. गाउँपालिकावासीहरूको आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न एम्बुलेन्स खरिद गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ।
५५. गाउँपालिकाका सबै प्रसुति गृहहरू (Birthing Center) मा आधुनिक औजार उपकरण खरिद गरी सुबिधा सम्पन्न बनाइनेछ।
५६. घरमा सुत्केरी हुने क्रमलाई निरूत्साहित गर्दै गर्भवती महिलाहरू पहिचान गरी घरभेट गरी स्वास्थ्य चौकी सम्म ल्याउने वातावरण मिलाइने छ।
५७. आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको नियमित उपलब्धताको लागि औषधि खरिद गरी १२ महिना नियमित आपूर्ति सुनिश्चित गरिनेछ।
५८. सबै नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य पहुँच पुर्याउन मेडिकल डाक्टर सहितको टिम बाट घुम्ती स्वास्थ्य सेवा साथै समय समयमा स्वास्थ्य शिविरहरू सञ्चालन गरिनेछ।

आयुर्बेद सेवा

५९. भेडावारी प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा एकीकृत रूपमा सञ्चालनमा रहेको आयुर्वेदिक स्वास्थ्य सेवा सुदृढ गरिनेछ।
६०. दीर्घजिवन तथा स्वस्थ समाजका लागि जेष्ठ नागरिक आरोग्य क्लिनिक कार्यक्रम तथा प्रसुति रसायन सेवन/स्तनपान आमा कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ।
६१. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई लक्षित गरी आयुर्बेद तथा योग कार्यक्रमको साथै जेष्ठ नागरिक युवा लगायत विद्यार्थीहरूकालाई योग शिक्षा कार्यक्रम अगाडी बढाइनेछ।

लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण र लक्षित बर्ग

६२. गाउँपालिकाका स्थायी बसोबास भएका नागरिकबाट जन्मेका नवजात बालिकाको सुनौलो भविष्यको लागि उनीहरूको नाममा बैंक खाता खोली रु. ५०००।- रकम जम्मा गरिनेछ ।
६३. लिंगका आधारमा हुने सबै खालका विभेदलाई अन्त गर्दै महिला र पुरुषमा समावेशी सिद्धान्तको आधारमा अवसरको वितरण र सशक्तिकरण गरिनेछ ।
६४. राजनीतिक, आर्थिक तथा सार्वजनिक जीवनका सबै निर्णायक तहमा नेतृत्वका लागि महिलाहरूको प्रभावकारी सहभागिता र समान अवसर प्रदान गरिनेछ ।
६५. ज्येष्ठ नागरिकको ज्ञान, सीप र अनुभवलाई प्रयोग गर्न अन्तरपुस्ता सीप हस्तान्तरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
६६. गाउँपालिका र सरोकारवाला निकायहरूबीचको समन्वय र सहकार्यमा शारीरिक एवम् मानसिक रूपमा कमजोर भएका र असहाय ज्येष्ठ नागरिकलाई आवश्यक सेवा-सुविधा प्रदान गरिनेछ ।
६७. महिलाहरूलाई आत्मनिर्भर बनाउनको लागि उद्यमशिलताको विकास गर्ने र बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणालाई अबलम्बन गर्न उपाध्यक्षसँग महिला तथा बालबालिका कार्यक्रमलाई सञ्चालन गरिनेछ ।
६८. आर्थिक अभावका कारण उच्च शिक्षाबाट बञ्चितमा परेका छात्र छात्राका लागि सामुदायिक तथा सरकारी शैक्षिक संस्थाहरूमा अध्ययन गर्न उच्च शिक्षा शैक्षिक छात्रवृत्ति कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
६९. हिंसा पिडित महिलाहरूलाई तत्काल उद्धार गरि पुनस्थापनका लागि विशेष आर्थिक सहयोग प्रदान गरिनेछ ।
७०. बालमैत्री स्थानिय शासनलाई अबलम्बन गरी क्रमशः बालमैत्री वडा घोषणा गर्दै लगिनेछ ।
७१. स्थानिय तहले सञ्चालन गर्ने हरेक क्षेत्रमा महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक अपांगता भएका व्यक्तिहरूको अर्थपुर्ण तथा प्रभावकारी सहभागीताको सुनिश्चितता प्रदान गरिनेछ ।
७२. अपांगता भएका व्यक्ति तथा दलित युवाहरूलाई स्वरोजगार बनाउनको लागि माग र आवश्यकतामा आधारित विभिन्न आय आर्जनमूलक तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
७३. महिला, जनजाति, बालबालिका, अपांगता जेष्ठ नागरिकहरूको हक अधिकार सुनिश्चित गर्न लैगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिले सिफारिश गरेका सबै कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गरिनेछ ।
७४. लैगिक उत्तरदायी बजेट नीति अनुसार पालिकाका सबै नीति तथा कार्यक्रम र बजेटलाई लैगिक परिक्षण र झुकावको विश्लेषण सहित विभाजन गरिनेछ

७५. महिलाहरूको क्षमता विकास, उद्यम सहायता, स्वरोजगारी तथा लैंगिक हिंसा विरुद्ध विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
७६. दलित तथा जनजातीहरूको शसक्तिकरणका लागि माग र आवश्यकताको आधारमा विभिन्न सीपमूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
७७. समाजमा ब्याप्त अन्धविश्वास, कुरिती, लालछना, बोक्सी प्रथा, छुवाछुत प्रथा तथा बालहिंसा, जस्ता विकृति हटाउन विशेष सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
७८. माछापुच्छे गाउँपालिकाको बालविवाह न्यूनीकरण गर्न सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
७९. अपांगता भएका नागरिकहरूको आवश्यक सिप विकास, क्षमता विकास तथा जिविकोपार्जनका साथै उत्थान कार्यक्रम सञ्चालन गरि आवश्यकता अनुसार सहायता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
८०. महिलाहरूलाई आत्मनिर्भर बनाउनको लागि प्रत्येक वडामा सिप विकास तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
८१. राष्ट्रिय बाल दिवसको अवसरमा खुला माध्यमिक विद्यालय स्तरिय वक्तृत्वकला प्रतियोगिता सञ्चालन गरिएको छ ।
८२. सबै खालका अपांगहरू भएका व्यक्तीहरू तथा जेष्ठ नागरिकहरूलाई डिजिटल परिचयपत्र वितरण गरिनेछ ।
८३. जेष्ठ नागरिकहरूलाई दिउँसोको समयमा आफ्ना साथीभाइ दाजुभाइसंग भलाकुसारी गर्न खुशीका साथ समय विताउनका लागि जेष्ठ नागरिक दिवा मनोरञ्जन घरहरू स्थापना गर्दै लगिने छ । स्थापना भएका दिवा मनोरञ्जन घर लाई थप व्यवस्थित गर्नका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरि व्यवस्थित गरिनेछ ।

पूर्वाधार विकास

८४. पालिकाको समग्र पूर्वाधार विकासका लागि यस अघिका वर्षहरूमा सञ्चालीत भएका आयोजनाका रूपमा क्रमागत चलिरहेका कोलचोक रातोपानी पुल भलावोट पानपातेचौतारा गाउँपालिका केन्द्र जोगीचौर पातिखोला भिडाबारी धिताल धम्पुस देउराली सडकलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८५. गाउँपालिकाको निर्माणाधीन प्रशासकीय भवन निर्माण कार्यलाई सम्पन्न गरिनेछ ।
८६. पालिकाभित्र यातायातलाई थप व्यवस्थित गर्नका लागि यातायात गुरुयोजना तयार गरिनेछ ।

८७. नयाँ ट्रयाक खोलन औचित्यको आधारमा मात्र स्वीकृति दिइ भैरहेका सडकहरूलाई नाला निर्माण, ग्राभेलिड तथा कालोपत्रे गर्दै जाने नीति लिइनेछ ।
८८. गाउँपालिका सम्पूर्ण वडामा सहज यातायात पहुँच तथा वडा कार्यालय जोड्ने सडक सञ्जाल स्तरोन्नती गरिनेछ ।
८९. गाउँपालिकाको रणनीतिक चक्रपथ निर्माण कार्य गर्न सघिय सरकार प्रदेश सरकार सँग आवश्यक सहकार्य गरि निर्माण गरिनेछ ।
९०. दिगो विकासको लागि भौतिक पूर्वाधारको विकास गरी गाउँपालिकाका जनतालाई समृद्ध बनाउन क्षेत्रगत रणनीति तयार गरी अल्पकालीन, मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन योजनाहरू बनाइ क्रमशः कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९१. प्रदेश राजधानीबाट गाउँपालिकाको केन्द्र जोड्ने सडकलाई सम्पन्न गर्न पहल गरिनेछ । गाउँपालिकाबाट वडा जोड्ने सडकलाई क्रमिक रूपमा कालोपत्रे गर्ने कार्य अगाडी बढाइनेछ । सबै वडाका सहायक बाटोहरूलाई स्तरउन्नती गरी बाह्रै महिना सवारी साधन सञ्चालन गर्न सक्ने बनाइनेछ । ग्रामीण कृषि सडकहरूको निर्माण तथा स्तरउन्नती गरिनेछ ।
९२. संघ तथा प्रदेशसँगको समन्वयमा मर्दी, सेती नदी तथा अन्य आवश्यक स्थानहरूमा मोटरेवल पुल निर्माण का लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
९३. गाउँपालिकाभित्र सडक निर्माण तथा विस्तार गर्दा पानीका स्रोत, वनजंगल, प्राकृतिक स्रोत तथा धार्मिक क्षेत्र विस्थापित नहुने गरी डिजाइन गरिनेछ ।
९४. गाउँपालिका अन्तर्गत निर्माण हुने ठूला आयोजनाहरूको कार्यान्वयन अगाडी सम्भाव्यता अध्ययन एवम् वातावरणीय प्रभाव समेतको अध्ययन एवम् विश्लेषण गरी विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गरी सोको आधारमा मात्र निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
९५. गाउँपालिका, संघ र प्रदेश सरकारको साझेदारीमा गाउँपालिकाभित्र आवश्यक स्थानहरूमा नयाँ झोलुङ्गे पुलहरूको निर्माण तथा विद्यमान झोलुङ्गे पुलहरूको मर्मत कार्य गरिनेछ ।
९६. उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गरी जनताको आर्थिक सामाजिक अवस्थामा सुदृढीकरणका लागि खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउन साना, ठूला र मझौला सिंचाई योजनाहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९७. गाउँपालिकाभित्रका वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था, प्रहरी चौकी, ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्र, बहुउद्देश्यीय भवन निर्माण तथा मर्मतको लागि आवश्यकता अनुसार गाउँपालिका, प्रदेश सरकार र संघीय सरकारहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा निर्माण गर्ने नीति अङ्गीकार गरिनेछ ।

९८. पालिकामा निर्माण हुने सबै घरहरू निर्माण पूर्व अनिवार्य रूपमा भवन निर्माण मापदण्ड अनुरूप नक्सापास गरेर मात्र निर्माण शुरू गर्नुपर्ने साथै साविकमा नक्सापास नगरी बनाईका घरहरूलाई पनि नक्सा निर्माण गरी घर कायम गर्ने कार्य कडाइका साथ लागु गरिने छ ।
९९. गाउँपालिका भित्रका गरीब, विपन्न, दलित, जनजाती र सिमान्तकृत समुदायका लागि जस्तापाताद्वारा छाना छाउनको लागि सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१००. भौतिक पूर्वाधार अभाव भएका विद्यालयहरूको भवन निर्माण लगायत अन्य संरचनाहरूको निर्माण कार्यलाई संघ, प्रदेश र अन्य दातृ निकायहरूसँगको सहकार्यमा निरन्तरता दिइनेछ ।
१०१. गाउँपालिकाबाट निर्माण गरिने भवन लगायत भौतिक संरचनाहरू लैंगिक, बालबालिका तथा अपांगमैत्री र भूकम्प प्रतिरोधी बनाउनुका साथै भवन आचारसंहिताको पूर्ण परिपालना गरिनेछ ।
१०२. सडक व्यवस्थापन तथा मर्मत सम्भार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाई

१०३. खानेपानीमा गाउँपालिकावासिमा स्वच्छ खानेपानीको पहुँच सुनिश्चितताका लागि खानेपानीको पहुँच नपुगेको घरधुरीको तथ्यांक संकलन तथा नक्सांकन गरिनेछ । एक घर एक धारा कार्यक्रम सम्पन्न गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य गैर सरकारी संघसंस्थासंग समन्वय गरिनेछ ।
१०४. दिगो विकासको लक्ष्य अनुरूप सबैलाइ स्वच्छ खानेपानीको सुनिश्चितताका लागि सबै वडामा पिउनका लागि प्रयोग भैरहेको पानीको गुणस्तर जाँच गरि आवश्यकता अनुसार शुद्धिकरणको व्यवस्था गरिनेछ ।
१०५. पिउने पानी तथा सरसफाई व्यवस्थापनको लागि सामुदायिक सहभागितालाई विशेष प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१०६. खानेपानी व्यवस्थापनमा देखिएको समस्या यसै आर्थिक वर्षमा समाधान गर्ने गरि आयोजना तथा विशेष व्यवस्थापन संरचना निर्माण गरिनेछ ।
१०७. पालिकाभित्रको फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न सम्भाव्य स्थानहरू खोजिनेछ । घर भित्रको फोहोर व्यवस्थापन गर्नका लागि कुहिने र नकुहिने फोहोर छुट्याइ कुहिने फोहोरमैलाबाट प्रांगारिक मल बनाउन जनचेतना र तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

१०८. पोखरा महानगरपालिकाको मुख्य खानेपानीको स्रोतको रूपमा रहेको मर्दिखोलालाई आवश्यक वातावरणिय संरक्षण गर्न पोखरा महानगरपालिका, नेपाल खानेपानी सस्थान साथै सरोकार निकायसँग आवश्यक समन्वय गरीनेछ । वातावरणीय सेवाको भुक्तानी सिद्धान्त अनुरूप रकम प्राप्त गर्न आवश्यक पहल गरिने छ ।

आर्थिक विकास

कृषि सेवा

१०९. कृषक बर्गिकरण गरी कृषि व्यवसाय दर्ता गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
११०. बैदेशिक रोजगारीबाट फर्केर कृषि फर्म संचालन गर्नेका लागि प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१११. गाँउपालिकाका वडाहरुमा उत्पादन भएका कृषि उपजहरुलाई एकीकृत गर्न सङ्कलन केन्द्रहरु स्थापना गरिने छ । सङ्कलन केन्द्रबाट बजारसम्म लैजानका लागि निशुल्क कृषि एम्बुलेन्सको व्यवस्था गरिनेछ ।
११२. एक गाउँ एक उत्पादनको नीतिलाई थप प्रभावकारी बनाउन कृषि अनुदान तथा विज्ञ सहायता सेवा उपलब्ध गराई कृषि पकेट क्षेत्र विस्तार गरिनेछ ।
११३. कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण, यान्त्रीकरण, व्यवसायीकरण र बजारीकरण गरी उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्नको लागि यन्त्र उपकरणहरुमा दिँदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता गरिनेछ ।
११४. कृषकहरुको साझेदारीम स्थायी प्लाष्टिक घर निर्माण गर्न विशेष अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
११५. विपन्न, गरिब, सामाजिक रूपमा पिछ्छडिएका साना कृषकहरु, एकल महिला परिवारको आय आर्जन तथा जीविकोपार्जनमा टेवा पुर्याउन किसान उत्थान कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
११६. पालिकास्तरमा बीउ संरक्षण र वितरण गर्नका लागि बिउ बैंक स्थापना गरिनेछ ।
११७. कृषक तथा कृषि समूहलाई कृषि उत्पादन रोग निदान बजारीकरण बाली संरक्षण लगायतका विषयमा जानकारी दिनका लागि स्थलगत घुम्ती तालिम दिइनेछ ।
११८. सिताके च्याउ प्रबर्दन गर्नका लागि कृषकहरुलाई बिउ तथा उपकरण वितरण गरिनेछ ।
११९. कृषि सामाग्री, उन्नत बिउ बिजन खरिद, दुग्ध सङ्कलन, घाँस खेती आदिका लागि व्यवसायिक कृषक एवम् कृषक समूहलाई समय समयमा अभिमुखीकरण एवम् विशेष अनुदान कार्यक्रम साथै कृषि बिमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
१२०. एकीकृत कृषि खेती, सामूहिक तथा सहकारी खेती प्रणाली, कृषि पर्यटन, पर्या-पर्यटन तथा वातावरणमैत्री कृषि प्रणालीलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

१२१. सिँचाई, कृषि सडक तथा बजार पूर्वाधारहरूको विकास तथा विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
१२२. लोपोन्मुख बीउ-बिजन, रैथाने वाली सरक्षणका लागि महत्व दिई यसको सरक्षण र विस्तार साथै जैविक विविधता संरक्षणमा समुदायको अग्रसरतालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१२३. उत्पादन वृद्धिको लागि माटोको गुणस्तर परिक्षण गरी हावापानी अनुकूलन खेती गर्न मल, बिउ र प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
१२४. निर्वाहमूखी कृषि प्रणालीको रूपान्तरण गरी व्यवसायिक र उत्पादकत्व वृद्धि मार्फत दिगो र समानजनक कृषि पेशालाई रोजगारी र आमदानीको उपयुक्त क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
१२५. कृषकहरूलाई बाली रोपण गर्ने समय तालिका सहितको बाली पात्रो तयार गरिनेछ । कृषकहरूले लगाएका बालीमा पर्न सक्ने र आउन सक्ने जोखिम, रोग लगायतका विषयमा समयमै जानकारी लिनको लागि डिजिटल कृषि परामर्श एप्स संचालनमा ल्याइनेछ ।
१२६. वातावरणमैत्री कृषि कार्यक्रममा प्राकृतिक स्रोत र स्थानीय स्रोत तथा सीपको अधिकतम उपयोग गरी प्राङ्गारिक उत्पादनमा जोड दिई रासायनिक मल प्रयोगलाई निरूत्साहित गर्दै लगिनेछ ।
१२७. सबै जातका फलफुल तरकारीका विरुवा उत्पादन गर्नका लागि बहुउद्येश्यीय नर्सरी स्थापना र सञ्चालन गरिनेछ ।
१२८. पालिकाभिन्न उत्पादन गरिएका बालीहरूको परिमाण र परिणामको लगत तयार गर्न बाली कटानी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१२९. सार्वजनिक महत्व लगायतका कार्यक्रममा आयातित फुलको प्रयोग नगर्ने अभियानलाई सफल पार्नका लागि फुलमालाको आयातलाई पुर्ण रूपमा निरूत्साहित गरि स्थानीय फुलमाला उत्पादन कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१३०. व्यवसायीक रूपमा काम गर्ने किसानलाई गाँउपालिका स्तरीय सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । कृषिसँग सम्बन्धीत बालीहरूमा सबैभन्दा बढि उत्पादन गर्ने किसानलाई उत्कृष्ट किसानको रूपमा पुरस्कृत गरिने छ । किसानलाई उत्पादनमा आधारित अनुदान नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

पशुपंक्षी

१३१. सहकारी मार्फत दुध बिक्रि गर्ने दुग्ध उत्पादक किसानलाई उत्पादनका आधारमा प्रोत्साहित गर्न विशेष अनुदान व्यवस्था गरिने छ ।
१३२. साना व्यवसाय विस्तारका लागि एक वडा एक उत्पादनमा आधारित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१३३. हिउँदको समयमा घाँसको अभाव हुने हुँदा माछापुच्छ्रे हिमालको फेदी र मर्दी हिमालको फेदीमा उपर्युक्त घाँस तथा विरुवा रोपी पशु चरन खर्क सुधार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१३४. गाउँपालिकामा अन्तर्गतका सहकारी संस्थाहरूलाई सबल रूपमा सञ्चालन गर्न पशु विमा कार्यक्रम सञ्चालन, बहुबर्षे भूईँ घाँस, पोषिलो हिउँदे घास, बहु बर्षे डाले घाँसका विरुवाहरू लगाउन आवश्यक अनुदान तथा प्रोत्साहित गरिनेछ ।
१३५. दुध अण्डा र मासुमा आत्मनिर्भर पालिका बनाउनका लागि गाई भैसी बाखा बाँगर सुगर, कुखुरा पालनका लागि भौगोलिक सम्भाव्यताको आधारमा पकेट क्षेत्र कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१३६. गाँउपालिका भित्र नियमित औषधि वितरण, महामारी विरुद्ध खोप सेवा, समय समयमा पशुपक्षी स्वास्थ्य घुम्ती शिविर, बाझोपन निवारण शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
१३७. कृषकको मागमा आधारित कृषी तथा पशुपक्षी पालन तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
१३८. अर्गानिक उत्पादनमा जोड दिने उदेश्यका साथ गाईबस्तुको मलमुत्र सङ्कलन गर्नका लागि भकारो सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । पशुपालन व्यवसायलाई व्यवसायिक र व्यवस्थित बनाउन गोठ र खोर सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

पर्यटन तथा संस्कृति

१३९. समृद्ध माछापुच्छ्रेको प्रमुख आधारको रूपमा रहेको पर्यटन क्षेत्रलाई पहिचान, विकास तथा विस्तारको लागि गाउँपालिका भित्रका पर्यटकीय क्षेत्रहरूको लागि आवश्यक पूर्वाधारहरूको निर्माण गर्ने कार्यलाई संघ र प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा गरिनेछ ।
१४०. गाउँपालिका भित्रका पर्यटकीय स्थलहरू, प्राकृतिक, धार्मिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक पक्षहरूको प्रचार-प्रसार, संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
१४१. पर्यटनलाई स्थानीय आय आर्जनको माध्यम बनाउने उदेश्यले गाउँपालिकामा दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका होमस्टे व्यवस्थित बनाउन होमस्टे प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१४२. साहसिक पर्यटनका सम्भावित क्षेत्रहरू जस्तै, रक क्लाइमिड्, जिप फ्लायर, क्यानोनिङ्ग, हनिहन्टिङ्ग, प्याराग्लाइडिङको सम्भाव्यता अध्ययन गरी आवश्यक पूर्वाधारको विकास तथा विस्तार गरिनेछ ।
१४३. गाउँपालिका भित्रका पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान नक्सांकन संरक्षण तथा पूर्वाधार विकासमा जोड दिइनेछ ।
१४४. पालिकाभित्र विभिन्न स्थानमा रहेका सार्वजनिक स्थानहरूमा पार्कहरू निर्माण गरिनेछ ।

१४५. पालिकाभिन्न रहेका पर्यटकीय पदमार्गहरूको स्तरोन्नती तथा प्रबर्दन मूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१४६. दलित आदिवासी जनजातीको भाषा सस्कृति र सम्पदाको सरक्षण गर्दै उनिहरूको कला सस्कृति प्रदर्शन गरी पर्यटकहरूलाई आकर्षित गर्ने नीति लिइनेछ ।

सहकारी

१४७. सहकारी संस्थाहरू मार्फत वित्तीय साक्षरता, सहकारी शिक्षा, तालिम र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१४८. पालिकाका कृषि सहकारी दुग्ध सहकारी हरूको प्रबर्दन गर्नका लागि आवश्यक पूर्वाधारमा बजेट व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१४९. दुग्ध सहकारी मार्फत दुग्ध जन्य परिकारहरू उत्पादन गर्नका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
१५०. सहकारीमा आवद्ध गरिब, विपन्न, आदिवासी जनजाती तथा अपांगता भएका व्यक्ति र महिला सहकारी संस्थालाई लक्षित गरी विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । सहकारी संस्थाहरूको नियमित अनुगमन र नियमन गरी संस्थागत सुशासन कायम गरिनेछ ।

उद्योग

१५१. स्थानीय वन पैदावर, प्राकृतिक स्रोत साधन, जडिबुटी, अल्लोमा आधारित उद्योगहरू गाउँपालिका तथा स्थानीयसँग साझेदारीमा स्थापना गर्न लगानी मैत्री वातावरणको व्यवस्था गरिनेछ ।
१५२. स्थानीय प्रशासन एवम् सुरक्षा निकायको समन्वयमा कालो बजारी, एकाधिकार, तथा कार्टेलिङ अन्त्य गर्ने तथा गुणस्तरीय र नियमित आपूर्ति सुनिश्चित गर्न संयुक्त बजार अनुगमन कार्यक्रम सञ्चालन गरी उपभोक्ता अधिकार संरक्षण गरिनेछ ।

खानी तथा खनीज पदार्थ

१५३. नीजि जग्गाहरूमा रहेका ढुङ्गा, गिट्टि, माटो र बालुवाको उत्खनन् र बिक्रि वितरणका लाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
१५४. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न ढुङ्गा खानीहरू र नदीजन्य पदार्थ (ढुङ्गा, गिट्टि, माटो र बालुवा) को वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गरी खानी सञ्चालन गर्ने प्रक्रिया अगाडी बढाइने छ ।
१५५. प्राकृतिक स्रोत साधन प्रयोग तथा सम्भावनाहरूको उपयोग र प्रयोग साथै पर्यटकीय प्रवृद्धन गर्ने सम्बन्धमा राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष सँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।

जलस्रोत तथा उर्जा

१५६. गाउँपालिकाभिन्न रहेका सेती र मर्दी खोलाबाट सम्भावित उर्जा उत्पादन क्षमतालाई सदुपयोग गर्न सार्वजनिक तथा निजी क्षेत्रलाई लगानी मैत्री वातावरण नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१५७. लघु तथा साना जलविद्युत, सौर्य उर्जा, जैविक उर्जा, वायु उर्जा जस्ता वैकल्पिक उर्जाको उपयोगको प्रवर्द्धन, विकास एवम् विस्तारको लागि आवश्यक समन्वय सहकार्यको नीति लिइनेछ ।
१५८. गाउँपालिकाभिन्न विद्युतको पहुँच नपुगेका जनताहरूमा विद्युतीय पहुँच सुनिश्चितताको लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र नेपाल विद्युत प्राधिकरणसँगको सहकार्य र समन्वय गर्ने नीति लिइनेछ ।

सुशासन

१५९. स्थानीय सरकारको सक्षमता एवं संस्थागत विकासका लागि आवश्यक थप कानून तथा कार्यविधि एवं मौजुदा कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरि सक्षम संस्थाको रूपमा स्थापित गरिनेछ ।
१६०. पालिकाको समग्र विकास र क्षेत्रगत विकासमा विज्ञहरूको राय परामर्शलाई अंगिकर गदै विज्ञ परामर्श कार्यशाला आवश्यकता अनुसार संचालन गरिनेछ ।
१६१. पालिकाका पदाधिकारीहरू तथा विभिन्न विषयगत समिति र पालिकास्तरीय समितिहरूको क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१६२. कर्मचारीहरूको कार्यक्षमताको आधारमा पुरस्कार तथा दण्डको व्यवस्था गरि हरेक जनशक्तिको विशेष कार्यविवरण प्रणाली विकास गरिनेछ ।
१६३. जनप्रतीनिधि कर्मचारीहरू र शिक्षकहरूको क्षमता विकास तथा अनुभव असल अभ्यास आदानप्रदान गर्न अन्य स्थानीय तह संग अनुभव आदान प्रदान कार्यक्रम तथा भ्रमण अवलोकनका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१६४. अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, अन्य कार्यपालिका पदाधिकारी एवं प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र माताहतका कर्मचारीहरू विच कार्य सम्पादन सम्झौता गरि कार्य क्षमताको आधारमा उचित प्रोत्साहन, सम्मान तथा पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।
१६५. गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडाकार्यालयहरूबाट अनलाईन व्यक्तिगत घटना दर्ता कार्यान्वयनमा पुर्ण रूपमा कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइनेछ ।
१६६. सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यलाई थप व्यवस्थित बनाउन वडा वडामा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।

१६७. गाउँपालिकाभिन्नका सबै वडा कार्यालयहरू, स्वास्थ्य संस्थाहरू र सबै माध्यमिक विद्यालय आधारभुत विद्यालय हरूमा इन्टरनेट सेवा विस्तार गरिनेछ ।
१६८. पालिका भित्रका कम्तिमा १० स्थानहरूलाई फ्रि-वाईफाइ जोन बनाइनेछ ।
१६९. कर्मचारी प्रशासनलाई स्वच्छ, निष्पक्ष, पारदर्शी, भ्रष्टाचारमुक्त, जनमुखी र सहभागितामूलक बनाइनेछ ।
१७०. गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधालाई छिटो, छरितो, प्रभावकारी र प्रविधिमैत्री बनाइने छ ।
१७१. नागरिकहरूलाई सेवा प्रवाहमा सहजताका लागि नागरिक सहायता कक्ष संचालन गरिनेछ ।
१७२. जवाफदेही, व्यवसायिक र सक्षम प्रशासन मार्फत सार्वजनिक सेवाप्रतिको जनविश्वास अभिवृद्ध गर्ने र विकासलाई नतिजामुखी बनाइनेछ ।
१७३. गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालित योजना, सेवाप्रवाह सम्बन्धमा सरोकारवालाहरूसँग वार्षिक रूपमा सार्वजनिक परीक्षण सामाजिक परीक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ। चौमासिक रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
१७४. गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने योजनाहरूको ठेक्कापट्टा विद्युतीय बोलपत्र मार्फत गरिने र सोको दायरालाई विस्तार गरिनेछ ।
१७५. गाउँपालिकाको सार्वजनिक आय/व्यय र खरिद प्रक्रियालाई प्रभावकारी, व्यवस्थित र पारदर्शी बनाइनेछ ।
१७६. राजश्व संकलन र परिचालनलाई पारदर्शिता र प्रभावकारी बनाइनेछ।
१७७. गाउँपालिका मार्फत प्रवाह गरिने सेवाहरूमा घुम्ती सेवा प्रवाह प्रणालीद्वारा सेवा दिइनेछ ।
१७८. पालिकाभित्र हुन सक्ने अपराधिक क्रियाकलाप घटना लगायतका विषयहरूमा हुन सक्ने र भएका गतिविधिहरूलाई आंकलन गर्न तथा थाहा पाउनका लागि पालिकाका विभिन्न स्थानमा सीसी टीभी जडान गरिनेछ ।
१७९. पालिकाको समग्र क्षेत्रहरूको तथ्यांक संकलन अभिलेखिकरण र व्यवस्थापन गर्नका लागि डिजिटल भिलेज प्रोफाइल तयार गरिनेछ ।
१८०. पालिकाका विभिन्न ऐतिहासिक सांस्कृतिक धार्मिक पर्यटकीय आर्थिक लगायत सम्पूर्ण क्षेत्रका अवस्था र सम्भाव्यता पहिचान गर्न अनुसन्धान र अन्वेषण गरिनेछ।
१८१. गाउँपालिकाको गत आर्थिक वर्षको अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदनले औल्याएका बेरूजु फछ्यौँट गरिने र दिएका सुझाव एवम् मार्गदर्शनलाई मनन् गरी वित्तीय अनुशासन कायम गरिनेछ।

१८२. न्यायिक समितिको काम कारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउन व्यवस्थित न्यायिक इजलासको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१८३. गाउँघरका विवाद स्थानीय स्तरमै समाधान गर्नको लागि गठित वडा मेलमिलाप केन्द्रहरूको कार्यलाई प्रभावकारी तथा व्यवस्थित गरिनेछ ।
१८४. नागरिकलाई सेवा प्रवाहका विषयमा सुसुचित गराउनका लागि प्रत्येक वडा कार्यालयहरूमा विद्युतीय नागरिक बडापत्र जडान गरिनेछ ।
१८५. गाउँपालिकाको आन्तरिक स्रोत साधनहरूको प्रभावकारी परिचालन गर्न प्रगतिशील कर प्रणालीको विकास, सक्षम कर प्रशासनको निर्माण, करका दायरा र क्षेत्र विस्तार र राजश्व चुहावट नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१८६. पालिकाबाट सम्पादन गरिने सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारहरू EFT- Electronic Fund Transfer (विद्युतीय भुक्तानी प्रणाली) मार्फत भुक्तानी गरिनेछ ।
१८७. नागरिकलाई सहज रूपमा राजश्व तिर्नका लागि विद्युतिय राजश्व प्रणाली सञ्चालन गरिने छ ।
१८८. पालिकाभिन्न संचालनमा आएका व्यापार व्यवसायहरूमा हुन सक्ने उच्च मूल्य, समय गुर्जेका सामग्री गुणस्तरहिन बस्तु तथा सामग्री हरूलाई समयसमयमा बजार अनुगमन गर्ने नीति लिइएको छ ।

गैर सरकारी संस्था

१८९. गाउँपालिकाभिन्न क्रियाशील गैर सरकारी संस्थाहरूलाई गाउँपालिकाको विकास लक्ष्य तथा प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन गरी गरिवी निवारण, क्षमता अभिवृद्धि, नागरिक सचेतना तथा कर्तव्यबोध र सशक्तिकरणमा जोड दिइनेछ ।
१९०. गैर सरकारी संस्थाहरूका कार्यक्रमहरूलाई एकद्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

१९१. महामारीको रूपमा फैलिन सक्ने रोगको गाउँपालिका भित्र रोकथाम, नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन गर्न साथै बेला-बेलामा हुने प्राकृतिक विपद्लाई व्यवस्थापन गर्न प्रकोप व्यवस्थापन कोषलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१९२. प्रकोप व्यवस्थापन कोषमा पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गरी कार्यविधि अनुरूपका विपद प्रतिकार्यका पूर्वतयारी, खोज, उद्धार, राहत र पुर्नस्थापना गरिनेछ । विभिन्न संघ संस्थाहरूलाई सहयोगको लागि आह्वान गरी एकद्वार प्रणालीबाट सहयोग वितरण गरिनेछ ।

१९३. अन्नपुर्ण संरक्षण क्षेत्र, सामुदायीक वन समूहहरू, नीजि तथा कबुलियती वन समूह तथा समुदाय र अन्य निकाय तथा संघसंस्था संग सहकार्य गरि वातावरण संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ। स्थानीय खोला, नदीहरूको नियन्त्रण, पहिरो रोकथाम र भू-क्षय न्यूनीकरण कार्यलाई सञ्चालन गरिने छ ।
१९४. सडक छेउछाउ बजार क्षेत्र सार्वजनिक क्षेत्र लगायतमा हरियाली प्रवर्धन गर्न पालिकावासी तथा टोल विकास संस्थाहरू संगको सहकार्य मा हरियाली अभियान गरिने छ ।
१९५. नदी वहाव तथा वातावरणमा प्रतिकूल प्रभाव नपर्ने गरी नदीजन्य पदार्थहरूको प्रयोग गर्न प्रारम्भिक वातावरणीय सर्वेक्षण गरि सिफारिश गरिएको मात्रामा मात्र प्रयोग गर्ने ब्यवस्था मिलाइनेछ ।
१९६. पालिकाबाट विनियोजन हुने बजेट तथा हरेक कार्यक्रमलाई वातावरण अनुकूल हुने गरि सञ्चालन गरि जलवायु परिवर्तनको असर न्युनिकरण गर्न विशेष सतर्कता अपनाइनेछ ।
१९७. पालिकाबाट सञ्चालन हुने ठूला आयोजनाहरूमा अनिवार्य रूपमा वातावरण प्रभाव मुल्यांकन गर्ने ब्यवस्था गरिनेछ ।
१९८. जलवायु परिवर्तनको असर र न्युनिकरणका उपायबारे जनस्तरमा सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१९९. गाउँपालिकालाई वातावरणमैत्री गाउँको रूपमा स्थापित गर्न वातावरणमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।
२००. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा सार्वजनिक, निजी, गैरसरकारी, सहकारी र समुदायबीच साझेदारी र सहकार्य गरिनेछ ।
२०१. विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन तथा बस्तीहरूको पहिचान र स्थानान्तरण गरिनेछ ।
२०२. विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा सार्वजनिक तथा निजी लगानी वृद्धि गरी उत्थानशीलता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
२०३. गाउँपालिका अन्तर्गतका पुरातात्विक महत्वका मठ, मन्दिर, पाटी, पौवा, कुवा, पोखरी, चौतारी, विश्राम स्थलहरू र त्यसको महत्वसँग जोडिएका रुख बिरुवाहरूको संरक्षण गरी पार्क, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी एवमं सार्वजनिक स्थलहरूमा हरियाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२०४. माछापुच्छ्रे गाउँपालिका भित्र सञ्चालन भएका क्रसर उद्योगलाई नीति नियम र कानूनी परिधी भित्र ल्याउनका लागि सम्बन्धित निकायमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।

कला, सहित्य र संस्कृति

२०५. सांस्कृतिक विविधताको संरक्षण तथा प्रवर्धन गर्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

२०६. विभिन्न जातिका धर्म, संस्कृति रितिरिवाज तथा परम्पराको संरक्षण गर्न ती संस्था तथा सम्प्रदायको मागमा आधारित प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२०७. पालिका भित्र क्रियाशील साहित्यीक संस्था, कलाकर्मीहरूको संस्था तथा साहित्यकार र कलाकारहरूलाई आवश्यक सहयोग, प्रोत्साहन र सम्मान गरिनेछ ।
२०८. कला साहित्य र संस्कृतिलाई पर्यटन संग जोडी आर्थिक विकास गर्न सम्भाव्य क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
२०९. कलाकार तथा साहित्यकारहरूको प्रस्तुतिकरणमा निखारता ल्याउन तालिम, अभ्यास तथा क्षमता विकास कार्यक्रममा आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
२१०. गाउँपालिका भित्रका कला संस्कृति परम्परा संरक्षणका लागि स्नातकोत्तर र विद्यावारिधीमा शोधकार्य गर्ने विद्यार्थीलाई आवश्यक शोध खर्च उपलब्ध गराइनेछ ।

आदरणीय सभा सदस्यज्यूहरू

अन्तमा, प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट भौतिक, आर्थिक, सामाजिक र संस्थागत विकासमा ठोस उपलब्धी हासिल भई गाउँपालिकाले लिएको "पर्यटन, कृषि, उर्जा र पूर्वाधार: समृद्ध माछापुच्छ्रेको मूल आधार" को लक्ष्य पुरा गर्न र जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन पक्कै योगदान पुग्नेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

गाउँपालिका विकास अभियान र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी ढंगबाट अगाडि बढाउने लक्ष लिएको छु । सिमीत साधन र स्रोतका बावजुत हामीले सोचेका, नागरिक सामु प्रतिवद्धता गरेका वाचाहरू र पालिका बासीले रोजेको र खोजेको विकास गर्न अग्रणी भुमिका खेली समृद्ध माछापुच्छ्रे बनाइने अभियान इमान्दारका साथ हुने विषय पनि यहाँहरू समक्ष व्यक्त गर्न चाहन्छु । मानव अधिकार, कानुनी शासन, पारदर्शिता, जवाफदेहीता, उत्तरदायित्व र सुशासनको मर्म र भावना, विधि र प्रक्रियाको परिधि भित्र रही समृद्ध माछापुच्छ्रेको सपना साकार पार्न हाम्रो अथक प्रयास जारी रहने छ ।

नीति तथा कार्यक्रम तयार पार्न आफ्नो महत्त्वपूर्ण राय, सल्लाह, सुझाव प्रदान गर्नुहुने तथा सहयोग र सक्रियताका साथ लाग्नुहुने गाउँ कार्यपालिकाका उपाध्यक्षाज्यु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यु, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, गाउँसभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरू, गाउँपालिकामा क्रियाशील राजनीतिक दलहरू, नागरिक समाजका प्रतिनिधि, गाउँपालिकाका कर्मचारीहरू, शिक्षक, सञ्चारकर्मी, सामाजिक संघ संस्था र समाजसेवीहरू सबैमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दै हामीलाई यस कार्यमा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा मार्गदर्शन गरी उत्प्रेरित गर्नुहुने गाउँपालिकावासीहरू प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनका लागि सम्पूर्ण सुभेच्छुकहरूको सदभाव, सहभागिता र सहयोग आवश्यक छ । सबै पक्षको रचनात्मक र सकारात्मक सहयोगबाट हामी जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरूको कार्यकाल सार्थक सिद्ध हुने कुरामा विश्वस्त हुँदै निरन्तर सहयोगका लागि तपाईं सबैमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

अध्यक्ष
मिन बहादुर गुरुङ्ग
माछापुच्छ्रे गाउँपालिका, कास्की

मिति २०७९/०३/०९ गते